

ОКРЕМІ ПИТАННЯ СТРАТЕГІЇ РЕФОРМ ПІДПРИЄМСТВ ВОДОПОСТАЧАННЯ І ВОДОВІДВЕДЕННЯ

О. В. ДИМЧЕНКО, д-р екон. наук, проф.

Харківський національний університет міського господарства

Я. М. ХАЙЛО, канд. екон. наук, доцент

КП «Харківводоканал», замісник генерального директора

Проблеми стримування деградації виробництва і виводу підприємств водопровідно-каналізаційного господарства із довгострокової кризи, без достатніх коштів на утримання активів, з виснаженими потужностями, із значними кредиторськими заборгованостями, в обставинах обмеженої платоспроможності абонентів, тобто в умовах повної їх інвестиційної непривабливості, не вирішуються тільки модернізацією підприємств, хоча й це залишається, поки що, недосяжною мрією.

Очевидно потрібна стратегія, комплексна, інтегрована яка б охоплювала розвитком всі сфери діяльності, була б органічна і посильна підприємству. Стратегія, що спирається на місцеві можливості бізнес осередку, тобто, стратегія – підприємницька, відкрита. Стратегія теоретично обґрунтована і методично розбудована, спрямована на реальний переустрій підприємств, з розумінням того, як, чим і що потрібно удосконалити або перебудувати. Таку стратегію слушно назвати – Інтегрована стратегія інноваційного розвитку (ICIP). Складовими інтегрованої стратегії є стратегії здатні вирішити всю сукупність проблем кризового стану, це стратегії: реформи системи управління; суспільно-приватного партнерства; модернізації виробництва; інтелектуального і інноваційного розвитку; економічної безпеки. Ядром механізму реформаційних перетворень під впливом ICIP повинні бути ресурси самого підприємства і заходи (ресурси) які привносяться стратегією розвитку та зовнішнім осередком.

Пропонується дослідити кілька простих тез визначень і зв'язків ресурсного потенціалу підприємства; стратегії розвитку підприємства; факторів загального зовнішнього впливу; факторів впливу реального стану ресурсів, що входять до складу РПП та інших факторів штучного характеру. Отже, тезісно:

Ресурсний потенціал являє собою комплекс ресурсів відмінних за категоріями у т. ч.: матеріальні; фінансові; організаційно – управлінські і економічні; інженерно-технічні і технологічні; кадрові; інформаційні;

Ресурсний потенціал підприємства (РПП) слугує інтелектуальною, фінансовою та матеріальною основою для здійснення усіх видів його діяльності у т. ч.: виробниче-господарської, фінансової (фінансово-економічної), комерційної.

Характер РПП, яким володіє підприємство, визначає характер діяльності і навпаки, характер діяльності вимагає тих чи інших, але відповідних за специфікою діяльності ресурсів.

Загальний стан РПП можна представити за перебуванням його у наступних фазах: сталість, деградація, розвиток.

Природно, що від стану РПП і змін його кондиції залежить якість і ефективність кожного виду діяльності. Проблема утримання кондиції і розвитку РПП, скорочення негативної дії факторів впливу на стан ресурсів і їх захист в довгостроковому періоді є сенсом стратегій розвитку підприємства.

Очевидно, що РПП і стратегії розвитку підприємства мають прямий і зворотній зв'язок, який реалізується через координацію якості РПП і характеру заходів обраних стратегій. Слід зауважити, що якість стану РПП знаходиться під впливом об'єктивних і штучних факторів і корегується заходами стратегій розвитку і комплексом заходів підприємницької адаптації управління підприємства. На рис.1. наводиться схема взаємозалежності РПП, складових інтегрованої стратегії розвитку, комплексу заходів підприємницької адаптації, факторів впливу.

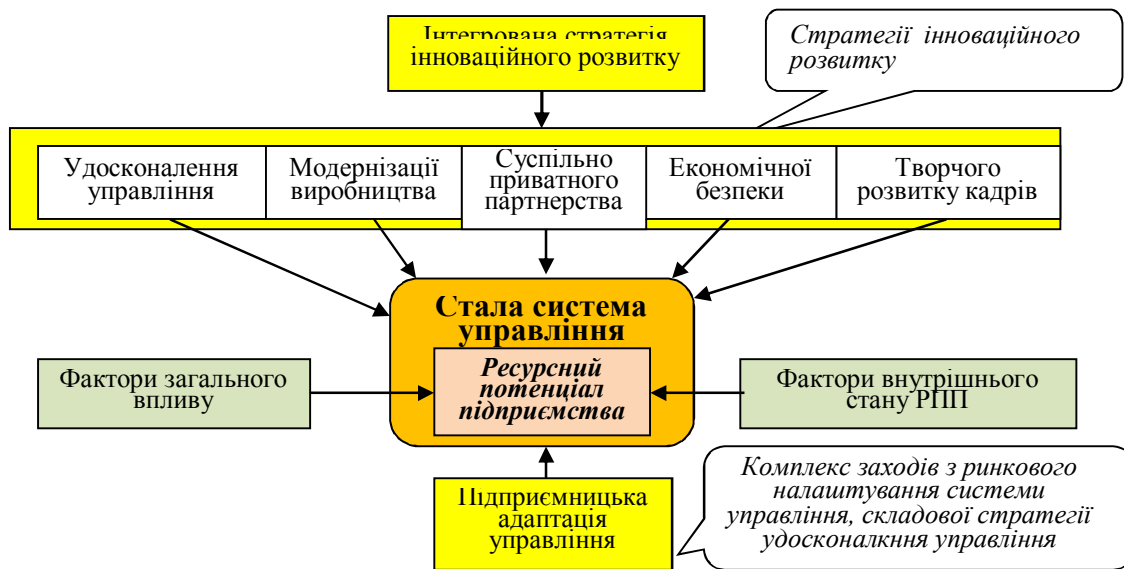

Рис.1 – Схема взаємозалежності РПП, стратегій розвитку, факторів впливу

Загальний стан РПП і його елементів динамічно мінливий. Головними факторами які визначають стан РПП, являються: фактори зовнішнього впливу і внутрішнього стану, які стримують або не сприяють розвитку, а також регулятивні і прогресивні заходи, у т. ч. поєднаних стратегій розвитку і підприємницької адаптації, які створюють передумови розвитку. Фактори зовнішнього впливу це, в першу чергу, організаційно-економічне і управлінське нормування, яке одночасно слугує формою зовнішнього управління підприємства. Відносно матеріальних ресурсів воно проявляється в нормах амортизації, обмеженнях, щодо вибору, придбання і списання активів, правилах обліку і перенесення витрат з утримання основних фондів на собівартість і т. ін. Фінансові ресурси підприємства знаходяться під впливом податків, обов'язкових платежів, фінансово кредитної і тарифної політики (комунальних послуг та енергетики), інвестиційного клімату і т. ін. Організаційно – управлінські та економічні ресурси знаходяться в залежності від інституціональних умов нормуючих діяльність - законів, законодавчих актів і нормативів соціально-економічного, екологічного, санітарно - гігієнічного характеру, а також від форми власності, управлінські форми, умови взаємодії

суспільного і приватного секторів економіки, норм на обсяги і якість послуг, використання природних ресурсів і т. ін. Інтелектуальні ресурси у т.ч. інженерно - технічні (технологічні) теоретичні, проектні, консалтингові, кадрові (кваліфікаційні). Їх рівень, тобто якість, залежать від можливості відповідної оплати (це стосується їх придбання, утримання, реалізації, відновлення). Щодо потенціалу інтелектуальних ресурсів, то це, знов таки, питання інституціонального характеру або культури державного управління, яке значний час не опікувалось збереженням наукових і інженерних і творчих (винахідництво, галузева наукова діяльність), спадщин. Щодо впливових рішень місцевого плану, то вони залежать від особливостей природних і соціально-економічних умов, обраних і впроваджених інженерно-технічних проектних комплексів, матеріальних і фінансових коштів підприємства і власника, які направляються на ці питання. Наведені фактори зовнішнього впливу на РПП, це перелік не всіх, а лише їх головних прикладів.

Фактори внутрішнього впливу, в своїй основі, це параметри життєвого циклу матеріальних ресурсів основних фондів, їх моральний і фізичний знос, який ослаблює виробничий потенціал впливаючи на продуктивність і здатність підтримувати нормативні технологічні показники без залучення додаткових експлуатаційних витрат. З віком, добігаючи свого життєвого строку, виробничі потужності, стають все більш енергомісткими і більш витратними в їх ремонті, який перетворюється на перманентний, а подальша їх експлуатація являє собою суму додаткових, невиправданих витрат, і додаткових, значних за обсягами витрат всього різновиду ресурсів. До факторів внутрішнього впливу на стан РПП слід віднести, також, неефективну організацію оперативного управління, неякісне виконання виробничих завдань, халатність, нецільове використання ресурсів, порушення норм, правил, корпоративної культури, або відсутності регламентів, формалізованих алгоритмів, рекомендацій, інструкцій, що призводить до перевитрат і втрати ресурсів і прискорює погіршення стану РПП. Зрозуміло, що ні впровадження заходів інтегрованої стратегії розвитку ні проведена підприємницька адаптація не позбавлять підприємство від дії

наведених факторів впливу, але вони значно послабляють або перетворюють їх вплив. Підприємницька адаптація управління впливає на РПП через комплекс заходів до складу яких входять заходи з ринкового налаштування системи управління зазначені на рис. 2.

Рис.2 – Зміст складових заходів підприємницької адаптації

За змістом підприємницька адаптація управління підприємств (скорочено ПАУ) являється попередньою фазою і складовою стратегії удосконалення управління підприємства, важливою частиною ІСІР, вона форматує підприємство підготовлюючи його для адекватного сприяння заходів інших складових стратегій розвитку. ПАУ це комплекс заходів організаційно-економічної спрямованості по налаштуванню системи управління окремого підприємства і власника на повноформатні ринкові відносини, переслідуючи наступні цілі:

- зробити муніципальне підприємство інвестиційно привабливим для підприємств приватної сфери, зробити його організаційно-компактним, зручним до фінансово-економічного маневрування з мінімальними

комерційними ризиками, реорганізувати (при необхідності) форму управління, а, з певних обставин, і власності;

- розпочати процес удосконалення управління підприємством, оптимізувати «гуманітарні», визначні за витратами, процеси діяльності (у т.ч. аварійно-відновлювальних робіт і збуту послуг), позбутися непродуктивних функцій, розвинути економічний та комерційний успіх у т. ч. за рахунок реінжинірингу процесів, наступного введення процесного управління їх собівартістю, мінімізувати витрати, скоротити втрати за рахунок розбудови управлінського обліку і контролінгу, модернізації виробництва, і заходів економічної безпеки.

- системно закріпити ефективність управління, впровадженням на підприємствах і в органах управління муніципалітету інтегрованої інформаційно-аналітичної системи контролю фінансово-економічних показників, яка забезпечує апарати управління муніципалітету і підприємства оперативною та об'єктивною інформацією про стан ресурсного потенціалу.

Формування ІСІР підприємств ВКГ, та отримання узагальнених галузевих пропозицій, потребує розробки методології підходів до проектування заходів, моделей, алгоритмів, форм суспільно приватної взаємодії, системних рішень, спрямованих на відновлення фінансово-економічної сталості, виробниче - господарській надійності, усунення управлінської і технічної відсталості і забезпечення розвитку

Список використаних джерел:

1. Куценко Т.М. Теоретичні основи формування стратегії інноваційного розвитку в контексті інтенсифікації інноваційних процесів/ Маркетинг і менеджмент інновацій, 2012, № 4. С. 308-317.
2. Державно-приватне партнерство в Україні <https://mtu.gov.ua/content/derzhavnoprivatne-partnerstvo-publicprivate-partnerships.html>
3. Мельник М .А. Адаптація підприємств як засіб його економічної безпеки/ Вісн. Схід.українського НУ ім. В. Даля № 6 (230) 2016.